

DIE SLAWISCHEN SPRACHEN, sv. 33, Salzburg 1993, 150 str.

Svezak 33. ovog renomiranog časopisa donosi nekoliko veoma zanimljivih radova i priloga s područja slavistike, s posebnim zanimanjem za južnoslavenske jezike (hrvatski, srpski, bugarski i starobugarski, o kojem će još biti posebno riječi). Ovaj broj donosi i poseban uvodni prilog ("plädoyer") o bosanskom jeziku, kao službenom književnom jeziku Republike Bosne i Hercegovine. Autor Otto Kronsteiner u istom tekstu osvrće se i na pitanje makedonskog jezika u Republici Makedoniji (on ga osobno, s filološkog gledišta promatra kao bugarski jezik). Oba ova primjera autor uspoređuje sa situacijom u Austriji, gdje svoj jezik ne nazivaju austrijskim, nego njemačkim. S obzirom na tradiciju bosanske države i naziv "Bosnier (Bošnjak/Bošnjakinja, Bosanac/Bosanka)", autor zagovara i naziv "bosanski jezik".

Slijedi tekst Vuka Stefanovića Karadžića *Srbi svi i svuda* (Serben sind alle und überall, 1836) u njemačkom prijevodu Ulricha Theissena (str. 5–65) s poznatim tezama V.S. Karadžića o rasprostranjenosti Srba od "Timoka" pa "gotovo od Trsta do Bojane" i do "Sent Andreja", gdje su Hrvati za njega samo "u Zagrepskoj, Varaždinskoj i Križevačkoj varmeđi", a "Da reku da su Hrvati... pripada najprije samo Čakavcima..." (str. 18).

Heinz Dieter Pohl (iz Klagenfurta) objavljuje studiju *Srpskohrvatski književni jezik. Osvrt* (Die Serbokroatische Schriftsprache, Ein Rückblick) u kojoj daje osvrt na tradiciju izraza srpskohrvatski, od Kopitara (1822) do današnjih dana. U tekstu obrazlaže kako je ovaj razvoj tekao od "jugoslavizma" 19. st., pojave Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika (17. ožujka 1967), pa sve do današnje "zastare" pojma srpskohrvatski ("Der Begriff serbokroatisch ... ist obsolet geworden").

Slavistica Marija Spasova (iz Velikog Tmova) daje analizu starobugarskog (staro-crkvenoslavenskog) "Ljetopisca" patrijarha Nikifora iz 14. st., koji je sačuvan u fragmentu kao palimpsest (kasnijeg glagoljskog teksta) na ćirilici, u rukopisu koji se čuva u Moskovskoj Sinodalnoj Biblioteci (str. 81–91).

Ulrich Theissen donosi zanimljivu jezičnu studiju o biblijskom izrazu za jabučno vino ili mošt, pod naslovom *Starobugarski sikera = Mošt (jabučno vino)? Etimološka i kulturnopovijesna zagonetka* (ABG. sikera = Most (Apfelwein)? Etymologische und kulturhistorische Rätsel), str. 95–110.

Na str. 113–146 časopis donosi dva polemička teksta Otta Kronsteinerina ("Saint Methodius – A geographical Superstar?", s podnaslovom "Where was the Center of the Moravian State" i "Wie kommen die Moravismen an die Morava/March?"). Prvi je tekst (str. 113–127) u svezi s mjestom djelovanja Sv. Metoda, odnosno s lociranjem "Velike Moravske". Prema tezi autora, ovaj je naziv u skladu s grčkim nazivom (prema Konstantinu Porfirogenetu) Panonska Moravska ("Moravou tes Panonias 'des pannonischen Moravos/Morava"). Dakle, ne u današnjoj Moravskoj u Republici Češkoj, nego u staroj Panoniji, negdje južno od Dunava, na području Srijemske nadbiskupije. Autor polemizira sa slavistima Henrikom Birnbaumom i Gerhardom Birkfellnerom, koji su svoje radove o

”središtu Moravske Države” i o ”Gornjoj (Velikoj) Moravskoj” prezentirali na 11. slavističkom kongresu, održanom 1993. u Bratislavi.

Drugi se tekst O. Kronsteinerja (str. 131–146) odnosi na razjašnjenja o tzv. moravizmima u starobugarskim tekstovima, koji imaju podrijetlo u jezičnim osobinama moravskočeškog područja, a autor ih dovodi u svezu sa sekundarnim utjecajima iz 11. st., dakle u vrijeme kada su u samostanu Sazanovu djelovali glagoljaši pristigli iz Hrvatske.

U izdanju Ota Kronsteinerja izašao je i 1. svezak kritičkih izdanja starobugarskih tekstova, kao sv. 34. prikazanog časopisa DIE SLAWISCHEN SPRACHEN (65 str.), pod naslovom *Metodova Biblija, Knjiga o Ruti* (DIE METHODBIBEL Das Buch Rut), u obradi Dimitra Dunkova, Ota Kronsteinerja i Ulricha Theissena te s popratnom studijom O. Kronsteinerja pod naslovom Handschriften–Fetischismus oder kritische Ausgaben?, s podnaslovom Lebte die Slawistik noch im Mittelalter? (str. 47–65).

Miljenko Pandžić